

Հաստատված է

«-----» ----- 2026թ.

«-----» հրամանով

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ

*«Իջևանի անտառօրհնություն» մասնաճյուղի 2026 թվականի
անտառավերականգնման և անտառապայտման ծրագիր*

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ, ՍԽԵՄԱՆԵՐ, ՔԱՐՏԵԶՆԵՐ

Բովանդակություն

1. Տարածքի նկարագրությունը՝

- 1.1 Տարածքի գտնվելու վայրը, տեղամասի դիրքը, մակերեսը, լանջի թեքության աստիճանը, ծովի մակերևույթից բարձրությունը
- 1.2 Բնակլիմայական պայմանները
- 1.3 Անտառածածկի գոտիականությունը
- 1.4 Տարածքի բնութագիրը
- 1.5 Հողի նկարագրությունը
- 1.6 Վնասատուների՝ դաշտամկների առկայությունը, խտությունը (1-հա հաշվով)

2. Իրականացվող աշխատանքների նկարագրությունը

- 2.1 Հողի նախապատրաստման եղանակները
- 2.2 Խրամատների երկարությունը, լայնությունը, փոսերի, հարթակների չափերը, քանակը (1-հա հաշվով)
- 2.3 Հողի մշակման ագրոտեխնիկան
- 2.4 Օգտագործվող տնկանյութերի տեսակը, քանակը, տարիքը, ստացման վայրը, տնկման եղանակը և նորման (1 հա հաշվով)
- 2.5 Անտառմշակույթների նկատմամբ նախատեսվող խնամքի եղանակներն ու հաճախականությունն ըստ տարիների և աճեցվող տեսակների
- 2.6 Ցանկապատման աշխատանքների նկարագրությունը
- 2.7 Սխեմաները և քարտեզները
- 2.8 Նախատեսվող աշխատանքների համար անհրաժեշտ ֆինանսական արժեքը (դրամ)

Տարածքի նկարագրություն՝

Տարածքի գտնվելու վայրը, տեղամասի դիրքը, մակերեսը, լանջի թեքության աստիճանը և ծովի մակերևույթից բարձրությունը՝ «Հայաստան» ՊՈԱԿ-ի «Իջևանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղը գտնվում է Հայաստանի հյուսիս-արևելքում Տավուշի մարզի նախկին Իջևանի վարչական շրջանում: Անտառտնտեսության գրասենյակը գտնվում է Իջևան քաղաքում, Երևանից 140 կմ հեռավորության վրա: Անտառտնտեսությունը հյուսիս-արևմուտքից սահմանակցում է Սևքարի անտառտնտեսությունը, որի հետ սահման է հանդիսանում խաչաղբյուր գետը: Արևելքից սահմանակցում է Արծվաբերդի անտառտնտեսությանը, հարավ-արևմուտքից՝ «Դիլիջան» ազգային պարկին: Անտառտնտեսության տարածքի ձգվածությունը հյուսիսից հարավ 22,5 կմ է, արևելքից արևմուտք՝ 25 կմ: Անտառտնտեսության ընդհանուր տարածքը ներկա գույքագրման արդյունքներով կազմում է 26007 հա: Անտառտարածքները տեղաբաշխված են ծովի մակերևույթից 600-2100 մ բարձրությունների վրա: Անտառտնտեսության անտառածածկ ընդհանուր տարածքների 20,7%-ը տեղաբաշխված է մինչև 20° թեքության լանջերին, համապատասխանաբար 38,4 %-ը 21-30°, մակերեսի 39,3 %-ը գտնվում է 30°-ից բարձր թեքության լանջերին:

Հյուսիսահայաց կողմնադրության լանջերին տեղաբաշխված է անտառների 62,4 %-ը, իսկ հարավահայացին՝ 31,6 %-ը:

2026 թվականի ծրագրով նախատեսվում է իրականացնել «Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, Իջևանի անտառապետության 12 քառակուսի 12-րդ տեղամասում և «Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, Այգեովիտի անտառապետության 31/32 քառակուսի 35,48/33 -րդ տեղամասերում ընդհանուր 17 հա անտառապատման աշխատանքներ:

Բնակլիմայական պայմանները՝ Համաձայն Հայաստանի ագրոկլիմայական տեղեկագրի՝ հանրապետությունում առանձնացվում են 11 ագրոկլիմայական գոտիներ: Իջևանի անտառնտեսության տարածքը վերագրվում է 6-րդ և 7-րդ ագրոկլիմայական գոտիներին: 6-րդ չափավոր տաք գոտին ընդգրկում է ծովի մակերևույթից 600-900 մ բարձրությունները, իսկ 7-րդ գոտին (չափավոր ցուրտ) 900 մ-ից բարձր: Անտառի տարածման վերին գոտում (1700 մ և բարձր) կլիմայական պայմանները համեմատաբար խիստ են: Տարածքին բնորոշ են ջերմաստիճանի փոքր տատանումները, չափավոր տաք, համեմատաբար չոր ամառ, անձրևային աշուն և չափավոր ցուրտ ձմեռ: Տեղումների միջին քանակը 550-560 մմ է, տարվա միջին ջերմաստիճանը՝ 12,5 °C, առավելագույն դրականը՝ +38,5 °C: Ձյան շերտի հզորությունը՝ կախված տեղանքի բարձրությունից, տատանվում է 8-10 սմ-ից մինչև 50-60 սմ: Հողի սառեցման առավելագույն խորությունը 15 սմ է:

Կլիմայական բնութագրի համար հիմք է ծառայել Իջևանի անտառնտեսության անտառկառավարման պլանում եղած տեղեկատվությունը:

Աղյուսակ 1. Կլիմայական բնութագրերն ըստ Իջևանի օդերևութաբանական կայանի և ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տրամադրած տվյալների

Օդի դիտված առավելագույն ջերմաստիճանը (°C)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Առավել.
2018	14	18	25	27	30	35	38	34	30	28	19	14	38
2019	16	16	19	25	29	36	36	35	28	26	19	20	36
Օդի դիտված նվազագույն ջերմաստիճանը (°C)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Նվազ.
2018	- 4	- 4	0	0	8	10	16	14	13	4	0	- 5	- 5
2019	- 6	- 5	- 3	0	8	15	11	13	7	7	-1	- 3	- 6
Օդի միջին ամսական և տարեկան ջերմաստիճանը (°C)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	միջին
2018	3,6	3,9	8,3	10,9	16,7	20,3	24,9	21,7	19,3	14	7,0	4,3	12,9
2019	4,0	4,2	6,6	10,6	17,4	23,2	23,4	23,2	16,7	15,1	6,2	5,4	13,0
2020	2,3	4,2	8,8	9,3	16,0	21,7	23,8	21,0	20,3	14,0	7,2	2,3	12,5
2021	4,3	5,4	4,0	13,9	17,3	21,8	23,5	24,9	18,8	10,5	9,0	5,1	13,2
2022	3,5	5,6	3,0	13,4	14,3	20,9	23,5	23,5	20,1	13,6	8,6	2,0	12,6
2023	0,9	2,9	10,2	11,8	15,6	19,4	22,4	24,6	18,2	14,1	11,1	7,1	13,2
2024	3,6	5,6	6,4	14,8	14,2	21,6	22,6	22,8	18,4	11,9	-	-	-
Ամսական և տարեկան տեղումների քանակը (մմ)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	տարի
2018	20	34,4	53,3	52,7	104	102,4	62,5	49	19	26,5	37,2	20,4	581,4
2019	4	17,2	50,2	49,8	79,7	48	36	17	35,4	10	15,7	14,4	377,4
2020	6,6	15,6	12,9	95,3	102,1	48,5	82,9	26,7	9,2	35,6	20,9	26,9	483,2
2021	19,6	46,4	71,8	50,4	107,7	51,5	59,1	12,0	32,0	95,0	16,8	10,7	573
2022	5,6	2,7	78,7	20,4	116,2	87,1	3,7	19,6	34,1	63,3	11,2	29,6	445,2
2023	6,5	23,9	48,0	44,7	103,3	170,7	75,8	24,2	41,7	19,6	17,1	23,8	599,3
2024	48,7	8,1	98,6	17,7	160,8	43,7	116,5	20,8	26,9	75,5	-	-	-

Օդի միջին ամսական և տարեկան հարաբերական խոնավությունը (%)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	միջին
2018	78	80	74	88	87	82	80	83	85	87	86	77	82
2019	78	80	73	60	73	65	72	81	83	86	85	77	76
Քամու միջին ամսական արագությունը (մ/վ)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	միջին
2018	1,9	1,8	2,4	2,4	2,1	2,1	2,0	2,1	1,8	1,8	1,5	1,9	2,0
2019	2,6	1,8	2,1	1,9	2,2	2,0	1,7	1,7	2,0	2,0	1,7	1,9	2,0
Արևոտ օրերի թիվը													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2020	26	22	22	20	27	28	28	27	24	26	20	15	-
2021	26	21	21	27	29	28	24	31	23	20	23	26	-
2022	27	23	22	24	23	22	30	28	26	23	25	15	-
2023	22	23	22	24	25	24	29	30	20	25	26	25	-
2024	20	21	24	23	23	27	26	-	-	-	-	-	-

Տարածքի բնութագիր և անտառածման գոյիականությունը՝ Իջևանի անտառները տեղաբաշխված են Իջևանի ֆլորիստիկ մարզում, որի բուսականությունն առանձնանում է հարուստ բազմազանությամբ՝ արևելյան հաճարենու, արևելյան կաղնու, վրացական կաղնու և կովկասյան բոխու ծառատների գերակայությամբ: Անտառներում գերակշռում են տարախոտային՝ 12956,7 հա (57,2 %) և շառտային՝ 6319,8 (27,9%) տիպի անտառներ: Անտառապատման համար ներկայացված տարածքը «Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, Իջևանի անտառպետության 12 քառակուսի 12-րդ տեղամասում անտառային տիպը տարախոտային է: Գտնվում է ծովի մակերևույթից 1600 մ բարձրության, հարավ-արևելյան դիրքադրության լանջի 25⁰ թեքության վրա: Տարածքն իրենից ներկայացնում է բացառ: «Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, Այգեհովիտի անտառպետության 31/32 քառակուսի 35,48/33-րդ տեղամասում անտառային տիպը տարախոտային է: Գտնվում է ծովի մակերևույթից 1575-1600 մ բարձրությունների վրա, հարավ-արևելյան և արևելյան դիրքադրության լանջի 15⁰ թեքության վրա: Տարածքն իրենից ներկայացնում է բացառ և անթրոպոգեն նոսրուտ :

«Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղում գերակշռող խոտային բուսականության տեսակներն են բաղդրդան առաջնաստիականը, տատասկ ուտվողը, սինձ ցանցավորը, կատվադաղձ Մուսինին, ավելուկ գանգուրը, եղինջ երկտունը, սոխի տեսակները և այլն:

Հողերի նկարագրություն՝ Իջևանի անտառնտեսության տարածքի և ընդհանրապես լեռնային ծագման հողերի կազմավորման պրոցեսում կարևոր դեր են խաղում տեղագրական պայմանները, որին համապատասխան հաճախակի փոփոխվում է հողերի ջերմային ռեժիմը: Դաշտային աշխատանքների ընթացքում հողային հատուկ ուսումնասիրություններ չեն կատարվել և հողերի նկարագրման ժամանակ օգտագործվել են Իջևանի տարածաշրջանում կատարված հողագիտական ուսումնասիրությունները, հանրապետության հողային քարտեզագրման նյութերը, համաձայն որոնց անտառնտեսության տարածքում հանդիպում են լեռնային դարչնագույն անտառային հողեր և ոչ մեծ տարածքներով լեռնահովտային բերվածքային (ալուվիալ) հողեր: Նշված տեսակներից գերակշռում են դարչնագույն անտառային հողերն իրենց ենթատիպերով:

Լեռնային դարչնագույն անտառային հողերը բնութագրվում են դարչնագույն ու մուգ դարչնագույն գույնով, հումուսի բավական բարձր պարունակությամբ (10-14%), որը խորության ուղղությամբ արագ նվազում է: Հումուսային նյութերում հումինաթթուների ու ֆուլվոթթուների քանակը գրեթե հավասար է:

Նկարագրվող հողերն ունեն գլխավորապես կավավազային մեխանիկական կազմ: Անցողիկ (B հորիզոնում) և ստորին հորիզոններում նկատվում է կավային ֆրակցիաների կուտակում՝ ֆիզիկական կավը հասնում է 55-70 %-ի: Կլանման տարողությունը բարձր է, կլանված կատիոնների կազմում գերակշռողը Ca-ն է: Ռեակցիան չեզոք կամ թույլ հիմնային է: Այս հողերն ունեն բարելավ ֆիզիկական ու ջրաֆիզիկական հատկություններ, լավ արտահայտված ստրուկտուրա:

Վնասալուծների դաշտամկների առկայությունը, խտությունը 1 հա-ի հաշվով՝

Անտառապատման համար նախատեսված տարածքում հողի նախապատրաստական աշխատանքներին զուգահեռ անհրաժեշտ է կատարել մկնանման կրծողների գործող բների հաշվառում (1 հա-ում): Անհրաժեշտության դեպքում՝ 1 հա-ում 50 և ավել գործող բների առկայության պարագայում, տնկումից առաջ կատարել պայքարի համապատասխան միջոցառումներ:

<i>Իրականացվող</i>	<i>աշխատանքների</i>	<i>նկարագրությունը՝</i>	<i>Իջևանի</i>
անտառապատմության Իջևանի անտառապետության 12-րդ քառակուսի 12-րդ հատվածում 5 հա անտառամշակույթներում հողի նախապատրաստումը իրականացվելու է 3 հա՝ խրամատներով-ձեռքով, 2 հա՝ խրամատներով-մեքենայացված, խրամատների երկարությունը 1 հա-ի հաշվով կազմում է 3000 գծմ՝ միջբուսային հեռավորությունը՝ 1 մետր, միջշարային հեռավորությունը՝ 3 մետր, 1 հա-ի հաշվով անհրաժեշտ սերմնաբուսակների քանակը՝ 3000 հատ, տարիքը՝ 2 տարեկան: Այգեհովիտի անտառապետության 31,32-րդ քառակուսիների 35,48,33-րդ հատվածներում 12 հա անտառամշակույթներում հողի նախապատրաստումը իրականացվելու է խրամատներով մեքենայացված 9 հա, փոսերով 3 հա: Այգեհովիտի անտառապետության 31 քառակուսու 35,48 հատվածներում ընդհանուր՝ 7 հա խրամատների երկարությունը 1 հա-ի հաշվով կազմում է 3000 գծմ՝ միջբուսային հեռավորությունը՝ 1 մետր, միջշարային հեռավորությունը՝ 3 մետր, 1 հա-ի հաշվով անհրաժեշտ սերմնաբուսակների քանակը՝ 3000 հատ, տարիքը՝ 2 տարեկան: Այգեհովիտի անտառապետության 32 քառակուսի 33-րդ հատվածում ընդհանուր՝ 5 հա տարածքում խրամատների երկարությունը 1 հա-ի հաշվով կազմում է 1500 գծմ, անհրաժեշտության դեպքում հողի նախապատրաստական աշխատանքներն իրականացնել փոսերով՝ 0,4x0,4x0,4 մ ծավալով՝ միջբուսային հեռավորությունը՝ 0,8 մետր, միջշարային հեռավորությունը՝ 6,6 մետր, 1 հա-ի հաշվով անհրաժեշտ սերմնաբուսակների քանակը՝ 1875 հատ, տարիքը՝ 2 տարեկան :			

Հողի մշակման ագրոտեխնիկան՝ անտառամշակույթների հիմնադրման համար տարածքի տեղանշում լարով 17 հա, խրամատների փորում ձեռքով 0,50x0,35մ, քարերի հավաք խրամատներում հողալիցքից առաջ, հողի հետ լցում խրամատներում ձեռքով, փոսերի փորում ձեռքով 0,4x0,4x0,4 մ: Հողի նախապատրաստական աշխատանքներն իրականացվելու են սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին: Անտառամշակույթների հիմնադրումն իրականացվելու է հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին:

Օգտագործվող տնկանյութի տեսակը՝ հաշվի առնելով տարածաշրջանի հողակլիմայական առանձնահատկությունները, տեղանքի ռելիեֆը և վերականգնում նախատեսված լանջերի դիրքադրությունը և ծովի մակարդակի բարձրությունը, նախատեսվում է օգտագործել կաղնի խոշորառէջ (*Quercus macranthera*), սոճի

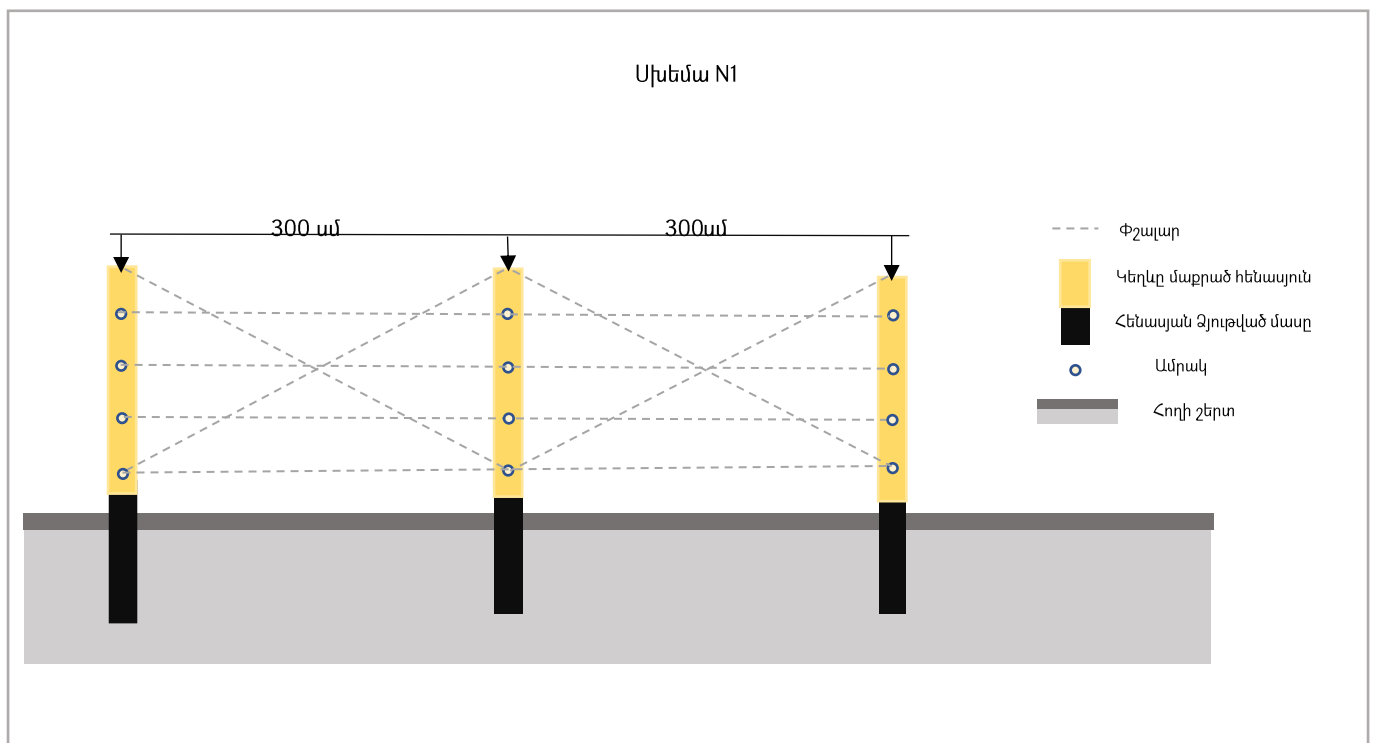
սովորական (pinus sylvestris), հացենի սովորական (Fraxinus excelsior), թխկի բարձրլեռնային (Acer trautvetteri) և վայրի պտղատուններ:

Անտառմշակույթի հիմնադրումից հետո 75%-ից ցածր կաչողականության և պահպանվածության պարագայում հաջորդ տարիների ընթացքում իրականացնել անտառմշակույթների լրացման աշխատանքներ, սերմնաբուսականների քանակը հաշվարկել ելնելով պահպանվածության տոկոսից՝ պահպանելով տնկման սխեման:

Անտառմշակույթների նկատմամբ նախատեսվող խնամքի աշխատանքները՝ ագրոտեխնիկական խնամք՝ խրամատներում բնաբաժակների քաղիան և փխրեցում, փոսերում տնկված սերմնաբուսականների շրջակայքում հողի փխրեցում, մոլախոտերի հեռացում և խնամք խոտհունձի միջոցով: Անտառագիտական հասկացողությամբ անտառմշակույթները բավարար կաչողականություն, աճ և պահպանվածություն ապահովում են հիմնման և հաջորդող 4-5 տարիներին պարբերական խնամքի դեպքում: Հիմնադրված անտառմշակույթներում նախատեսվում է իրականացնել խնամքի և խոտհունձի աշխատանքներ 10 անգամ, ընդ որում հիմնման տարվան հաջորդող 2027 թվականին կատարվում է ագրոտեխնիկական խնամք 3 անգամ, խոտհունձ 1 անգամ: 2-րդ տարում 2028 թվականին՝ ագրոտեխնիկական խնամք 2 անգամ, խոտհունձ 1 անգամ, 3-րդ տարում 2029 թվականին՝ ագրոտեխնիկական խնամք 1 անգամ և խոտհունձ 1 անգամ, 4-րդ տարում 2030 թվականին՝ խոտհունձ 1 անգամ: Ագրոտեխնիկական խնամքի աշխատանքները իրականացվելու են ապրիլ-հուլիս ամիսներին, խոտհունձը մայիս-սեպտեմբեր ամիսներին:

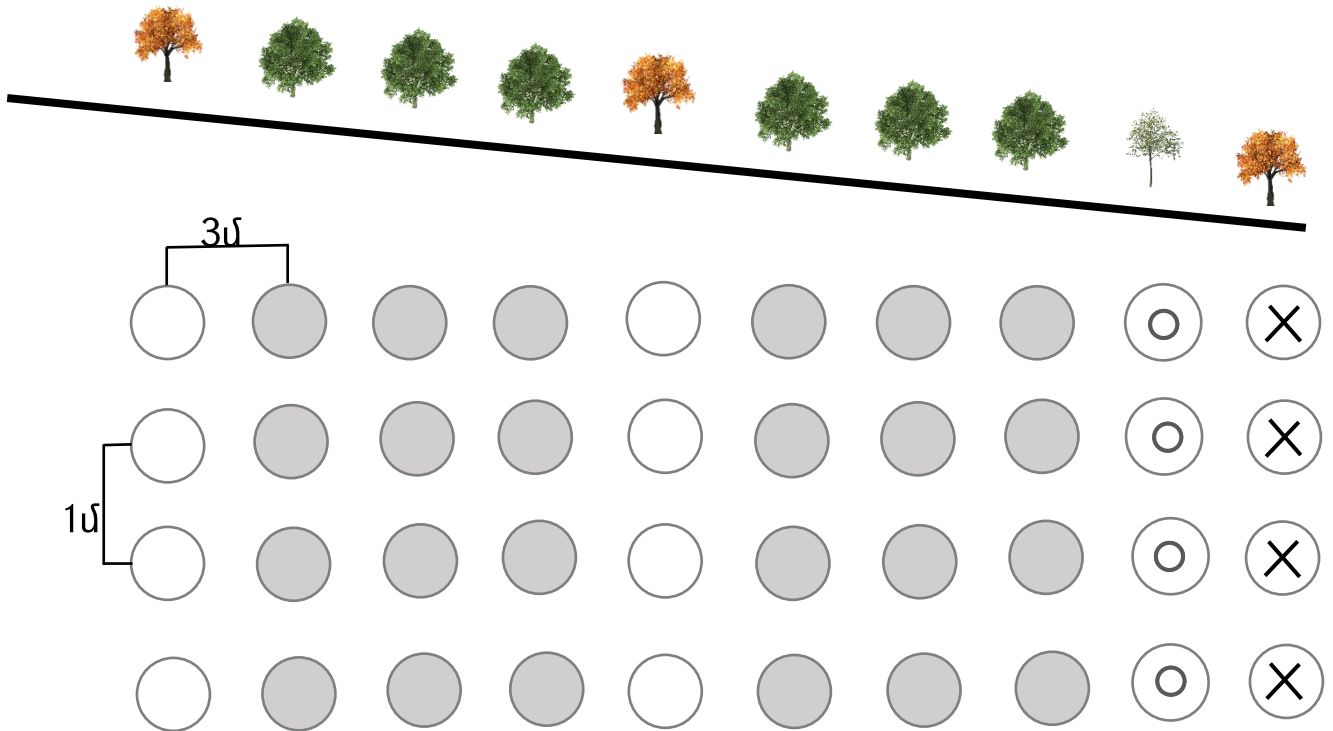
Ցանկապատի պատրաստումը նախատեսվում է մետաղյա փշալարով և 1,8 մետր բարձրության փայտե հենասյուներով, որոնք պետք է լինեն կեղևահանված, հիմքային մասը մինչև 60 սմ բարձրությամբ մշակված ձյութով կամ բիտումային մաստիկայով՝ 1 կմ-ի հաշվով 333 հատ: Անհրաժեշտ ցանկապատի երկարությունը 2500 գծմ (Սխեմա N1):

Ցանկապատի սխեմա

«Իջևանի անտառտնտեսություն» Իջևանի անտառպետության 12-րդ քառակուսի
12-րդ հատվածի տնկման սխեմա
5 հա

1հա 3000 հատ

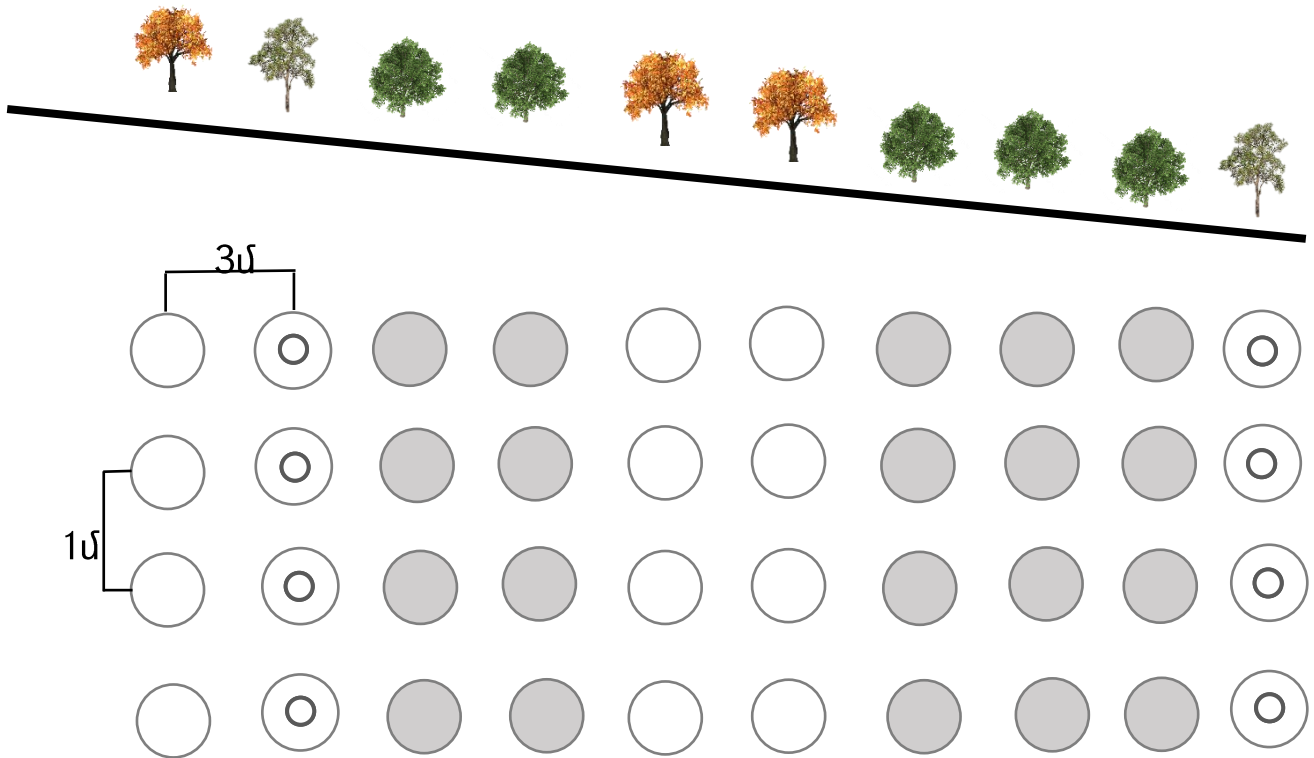

Պայմանական նշաններ

- Կաղնի խոշորառէջ 1800 հատ (9000հատ)
- Հացենի սովորական 600 հատ (3000 հատ)
- Թխկի բարձրլեռնային 300 հատ (1500 հատ)
- Վայրի պտղատու 300 հատ (1500 հատ)

«Իջևանի անտառոտնտեսություն» Այգեհովիտի անտառապետության 31
քառակուսու 35,48 հատվածների տնկման սխեմա
7 հա

1հա 3000 հատ

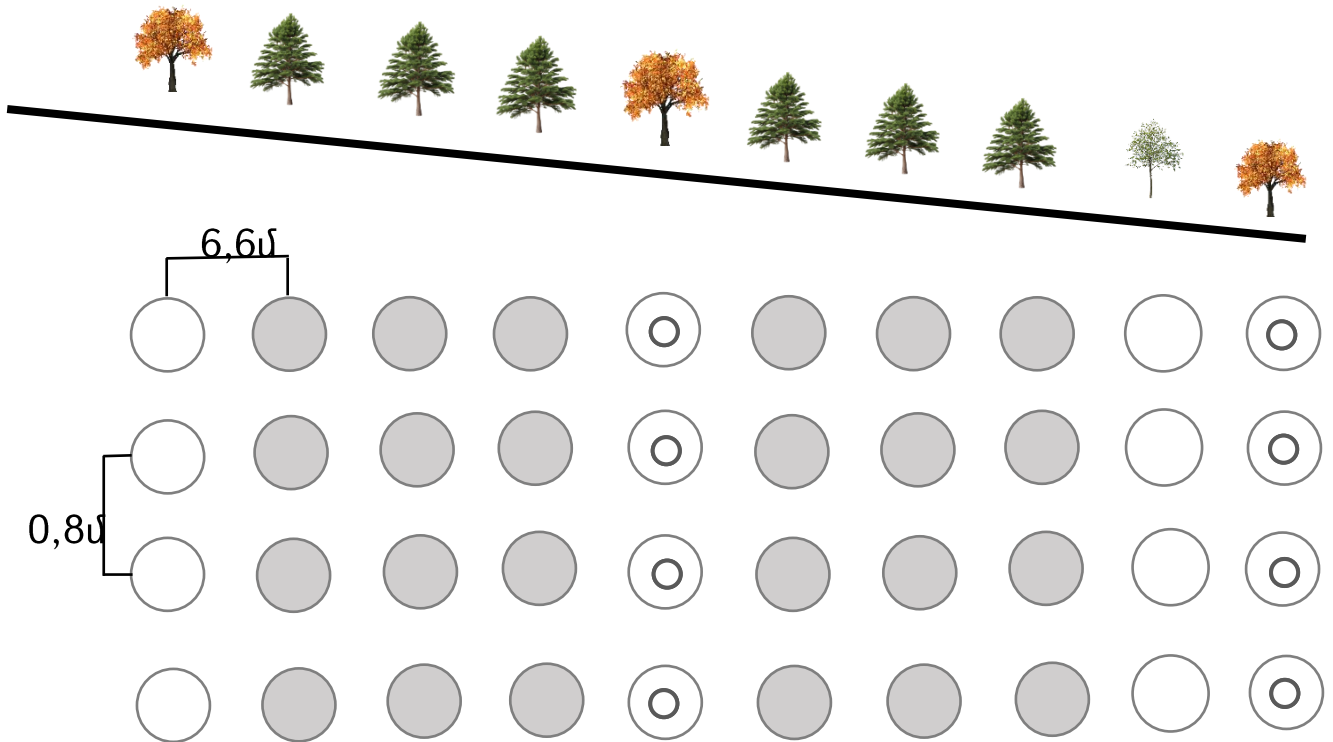

Պայմանական նշաններ

- Սոճի սովորական 1800 հատ (9000հատ)
- Հացենի սովորական 600 հատ (3000 հատ)
- Թխկի բարձրլեռնային 300 հատ (1500 հատ)
- Վայրի պտղատու 300 հատ (1500 հատ)

««Իջևանի անտառտնտեսություն» Այգեհովիտի անտառպետության 32
քառակուսու 33 հատվածների տնկման սխեմա
5 հա

1 հա 1875 հատ

Պայմանական նշաններ

- Կաղնի խոշորառէջ 1125 հատ (5625 հատ)
- Հացենի սովորական 375 հատ (1875 հատ)
- Վայրի պտղատու 375 հատ (1875 հատ)

Քարտեզ

«Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, Իջևանի անտառպետության 12 քառակուսի 12-րդ տեղամաս (5) հա

«Իջևանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, Այգեհովիտի անտառպետության 31/32 քառակուսի 35,48/33-րդ տեղամաս (12) հա

